Kuntaliitto
Kommunförbundet

Kuntien rooli työllisyyden hoidossa

Valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaoston kuuleminen, 18.10.2019

Erja Lindberg

Kunnat työllisyyttä edistämässä

- Kunnilla on merkittävä rooli työllisyys- ja yrityspalvelujen kehittämisessä
- Kuntiin on kertynyt osaamista ja niillä on hyvät mahdollisuudet työnhakijoiden palveluprosessien yhteensovittamiseen
- Kuntien työllisyyden edistämiseen liittyviä tämän hetkisiä tehtäviä: työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö, kuntouttava työtoiminta, maahanmuuttajien kotokoulutus, velvoitetyöllistäminen, TYP-toiminta, työhönvalmennus, työnvälitys, tukityöllistäminen, työllistämishankkeet, tuki työllistämistä tukeville järjestöille, työharjoittelu jne…

- Lakisääteisten työllisyyttä edistävien palveluiden tarjonta on ollut riittämätöntä ja kuntien tarjoamat palvelut ovat täydentäneet monilta osin lakisääteisten palvelujen kattavuutta
- Vaikka isolla joukolla pitkään työmarkkinoilta poissa olleista työnhakijoista on tarvetta sote-palveluihin, niin vielä suuremmalla osalla on tarvetta osaamisen päivittämiseen ja vahvistamiseen
- Kuntien panostukset työllisyyden hoitoon ovat noin miljardi euroa

Kuntien työllisyydenhoidon kokonaiskustannukset

- Laskennallinen arvio (n=63) kokonaiskustannuksista **n. 806 milj. euroa**
  - Sis. kuntien osuus työmarkkinatuesta, 432 milj. euroa v. 2017
- Vertaus v. 2013: muutos noin +240 milj. euroa, selittyy valtaosin kuntien osuudella työmarkkinatuesta

- Arvio kokonaiskustannusten muutosprosentista vuosina 2017-2018 (n=56)
  - kuntien keskiarvo +7,1 %, mediaani +3,9 %

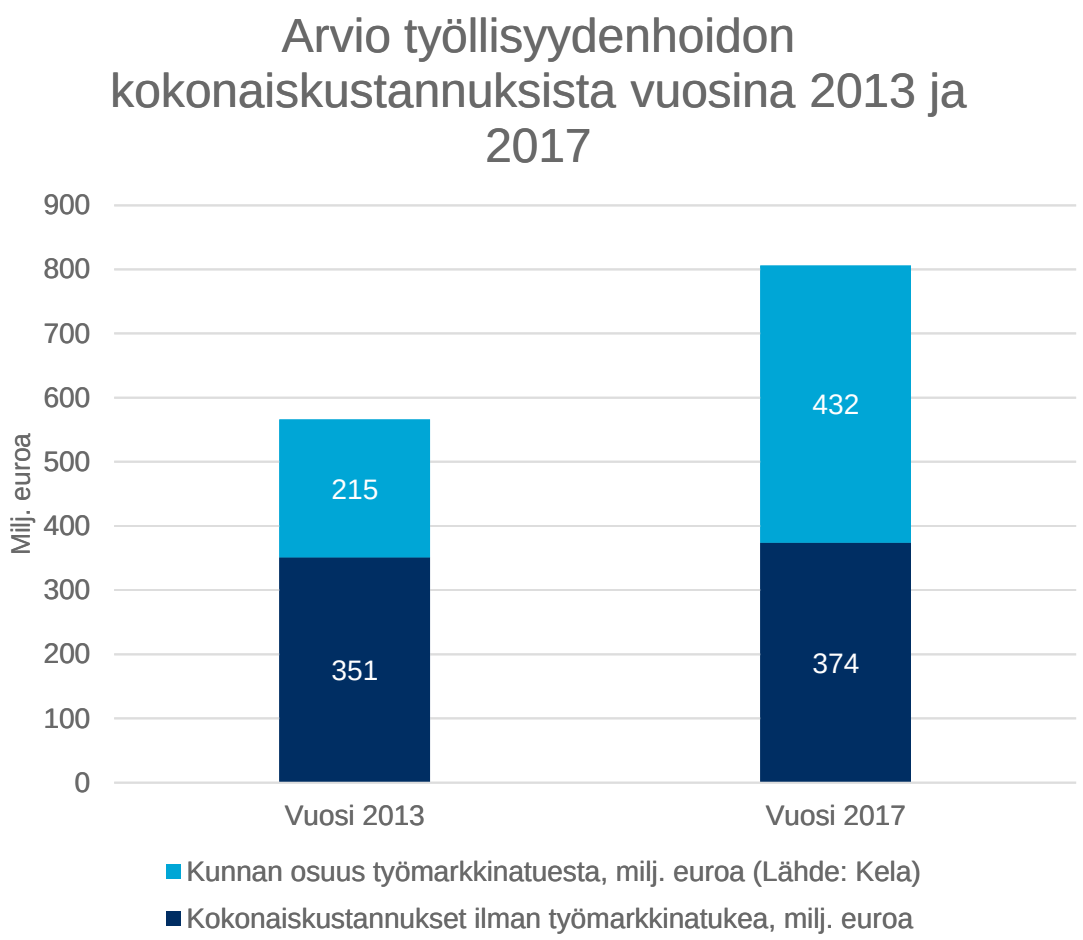

Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki

Kunnan maksama osuus vuonna 2018 (lähde: Kelasto)

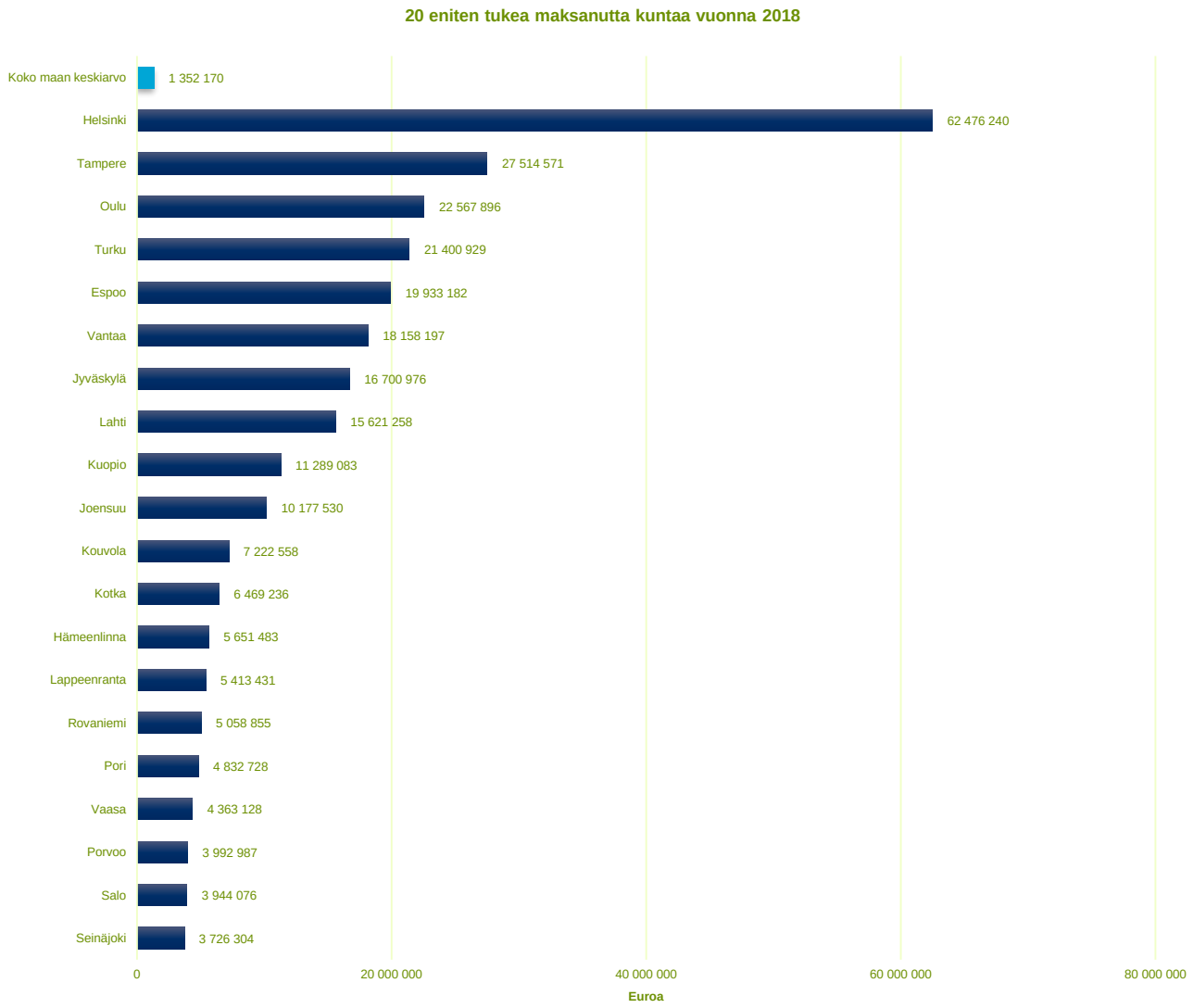

Koko maa	v. 2017	v. 2018
Tuen määrä (€)	398 890 222	431 790 849

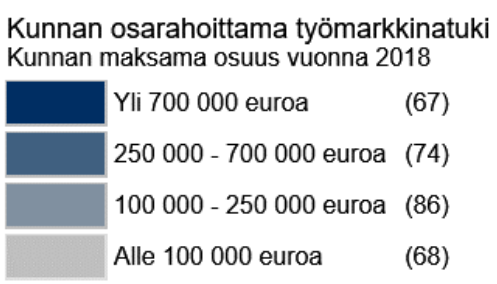

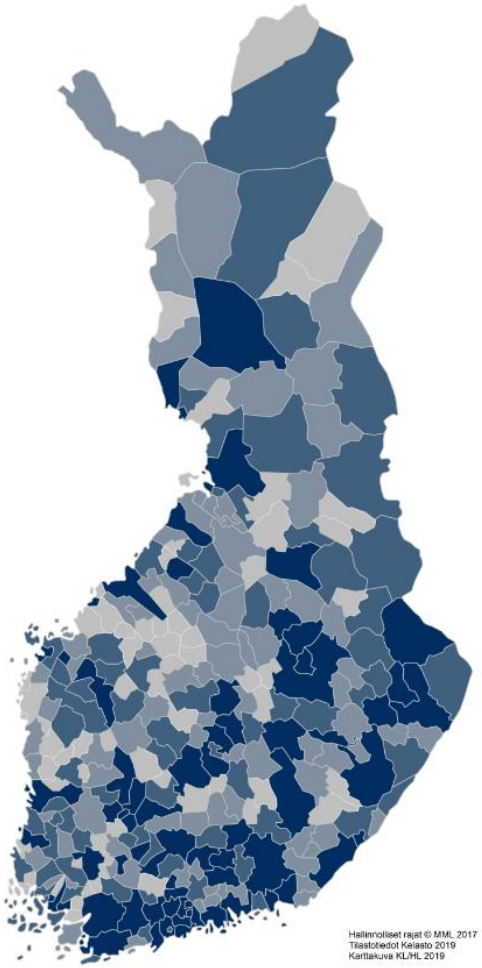

Kuntien työllisyydenhoidon kokonaiskustannukset

- Kustannukset asukasta kohden suurimmat yli 55 000 as. kaupungeissa
  - Selittyy kuntien osuudella työmarkkinatukimaksuista

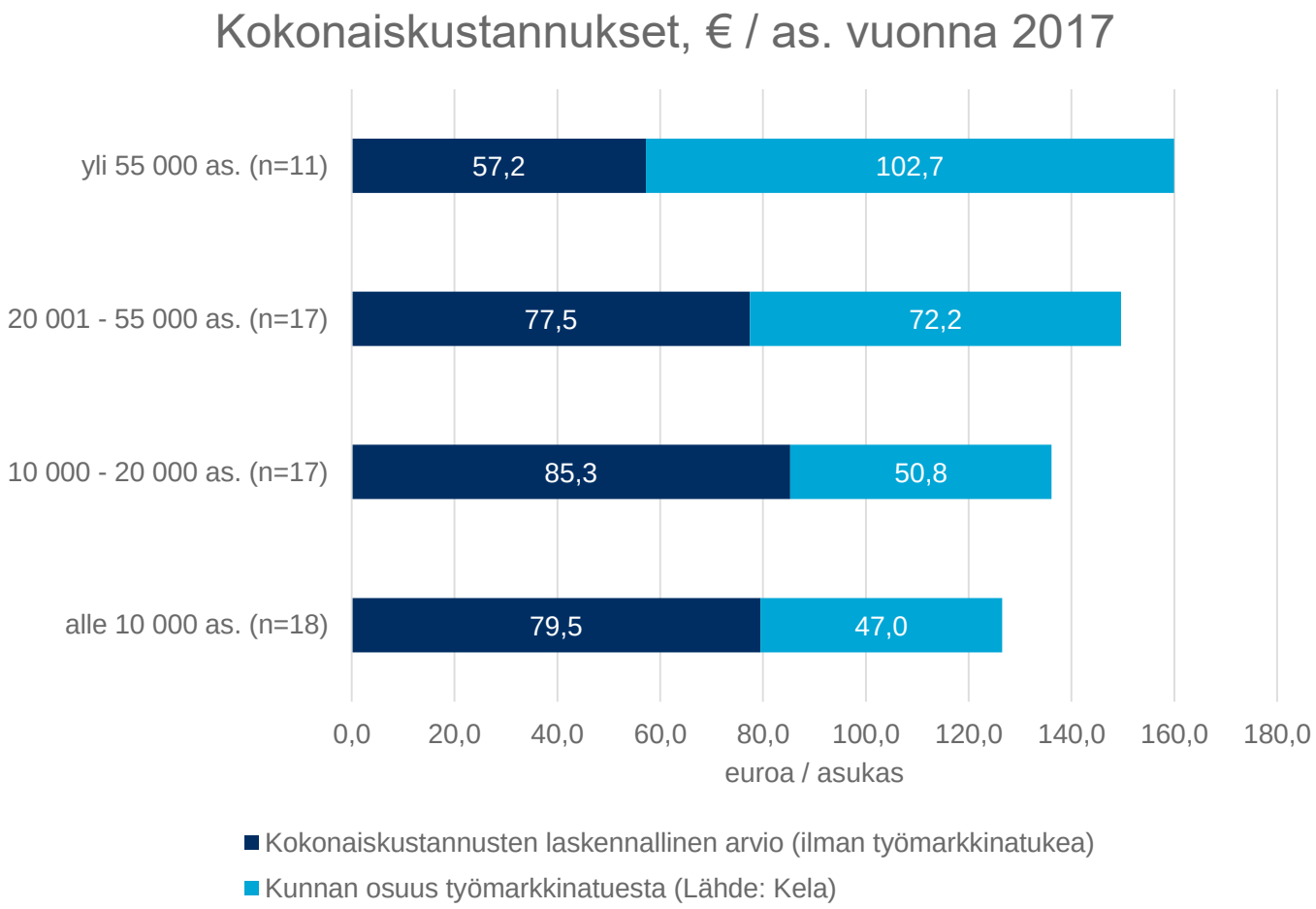

Kehittämisyhteisöjen kokoaminen

Paikalliset erityispiirteet huomioivien ratkaisujen löytäminen

Innovaatioympäristöjen luominen

Paikkakunnan vetovoimaisuus
(asukkaat, yritykset, matkailijat):
- Maankäyttö, asuminen ja liikenne + tietoverkot
- Tapahtumat ja niiden edistäminen
- Palvelut ja sujuva arki
- Sivistys (engl. koul.) ja kulttuuri
- Visio tulevaisuudesta: uudistuminen ja kyky generoida elinvoimaa – ilmastonmuutos haastaa!

Työllisyyttä ja innovaatioita edistävät hankinnat ja ekosysteemit:
- Kaupunki innovaatioekosysteeminä – uudet alueet energiajärjestelmien, jätehuollon, älykkäiden rakenteiden jne. testausalustana (preferenssi laajemmille markkinoille)
- Hankinnat toiminnan kehittämisen instrumenttina (palvelusetelit, markkinoiden huoltaminen, sosiaaliset kriteerit)

Elinkeinopolitiikka
- Yritysneuvonta
- Yritystoiminnan kehittymistä tukevat kehittämishankkeet
- Yritystontit ja toimitilat
- Alueen markkinointi
- Avoin data – yritystoiminnan alustana

Seudullinen yhteistyö?

Yhtiöissä vai kunnassa?

Verotulot + yleinen toimiala

Elinvoimainen kunta kasvun ja työllisyyden vahvistajana

Koulutuspolitiikka:
- Työelämän muuttuvia tarpeita vastaava koulutustarjonta – kuntien tavoitteellinen oppilaitosten omistajapolitiikka
- Korkeakouluyhteistyö: yliopistokeskukset, lahjoitusprofessuurit, hanketoiminta
- Yritysten ja toisen asteen oppilaitosten yhteistyö
- Koulutuspaikat ja syrjäytymisen ehkäisy
- Englannin kielinen koulutus ja vetovoima

Tuki vaikeasti työllistyville:
- TYP –toiminta: yksilöllinen polku työmarkkinoille
- Kohtaanto – hankkeet piilotyöpaikkojen esiin kaivamiseksi ja tuki yrityksille palkkatuen hyödyntämisessä
- Työpajatoiminta
- Etsivä nuorisotyö
- Työttömyyden pitkittymisen ehkäisy äkillisen rakennemuutoksen tilanteissa – kehittämisyhtiöt keskeisiä
- Kaupunginosatyö segregaation haittojen ehkäisemiseksi
- Asuntotarjonta, päivähoito, kotouttaminen jne.

Lainsäädännön antamat edellytykset (MRL, EU:n valtiontuki ja kilpailul, laki kasvupal., hankintalaki, kuntalaki jne.)

Rakennerahastot Maaseuturahasto AIKO-hankkeet MAL- ja kasvusopimukset

Kasvupalvelut LEADER Muut rahoitusvälineet

Kuntien työllisyyskokeilut

- Työllisyyden kuntakokeilu (8/2012 – 12/2015)
  - 61 kuntaa
- Alueelliset työvoima- ja yrityspalvelukokeilut (8/2017 – 12/2018)
  - 3 oli maakunnallista ja 5 kahden tai useamman kunnan alueella toteutettavaa kokeilua
- Työllisyyden kuntakokeilut (kevät 2020 – 12/2022)
  - haku käynnissä

Alueellisissa työvoima- ja yrityspalvelukokeiluissa siirryttiin työkyvyttömyyden tarkastelusta työkykyisyyden vahvistamiseen (8/2017 – 12/2018)

- Alueellisten työllisyyskokeilujen vaikutukset työllisyyden, toimintakyvyn ja osallisuuden sekä seudullisten työllisyysvoimavarojen yhteistyön edistämiseen eli ns. laajemman ekosysteemin rakentamiseen olivat positiivisia.
- Kokeilussa oli tärkeää uudenlainen yhteistyö oppilaitosten kanssa työelämään kytkeytymiseksi, kysyntälähtöisyyden lisääminen sekä koulutuksen keskeyttämisen ehkäiseminen.
- Suurimmassa kokeilussa Pirkanmaalla pystyttiin turvaamaan kaikille työnhakijoille henkilökohtainen palvelu.
- Pirkanmaan aktivointitoimenpiteet olivat mittavia. Esimerkiksi Tampereen aktivointiaste oli viime marraskuussa 13,3 % korkeampi kuin koskaan tilastoituna aikana.
- 6,8 miljoonan euron säästöt työmarkkinatuessa kanavoitiin työnhakijoita tukevaan henkilökohtaiseen ohjaukseen ja palveluihin.
- Passiivinen tuki onnistuttiin muuttamaan aktiiviseksi ja samanaikaisesti parannettiin haastavamman asiakasryhmän tilannetta.

Tuore budjettiriihen pöytäkirjamerkintä työllisyyskokeiluista

”Hallitus käynnistää työllisyyspalvelujen alueelliset kuntakokeilut. Hankkeilla lisätään palvelujen asiakaslähtöisyyttä ja tavoitellaan hallinnonalat ylittäviä ratkaisuja. Kokeilujen tavoitteena on parantaa erityisesti pidempään työttömänä olleiden ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien pääsyä työmarkkinoille. Kokeilujen vaikuttavuutta seurataan tutkimusperusteisesti. Hankkeen työllisyysvaikutukset syntyvät valtion ja kuntien resurssien yhdistämisen sekä palvelujen ja toimintamallien kehittämisen tuloksena.

Hallitus linjaa työvoimapolitiikan palvelurakenteesta hallituskauden aikana.”

Työllisyyden edistämisen ministeriryhmä, ohjausryhmä ja alatyöryhmät

Ministerityöryhmässä käsiteltävien asioiden valmistelua varten työ- ja elinkeinoministeriö asettaa seitsemän kolmikantaista alatyöryhmää, joiden toimintaa koordinoi ja ohjaa erikseen asetettava ohjausryhmä.

Alaryhmät:

1. Työvoimapolitiikan palvelurakenne
2. Palkkatuki ja etuudet
3. Työkyvyn edistäminen ja osatyökykyisten työllistäminen
4. Osaaminen ja työmarkkinoiden kohtaanto
5. Työperäinen maahanmuutto ja kotouttaminen
6. Työlainsäädäntö
7. Paikallinen sopiminen

Kuntanäkökulmaa…
- suurten kaupunkien edustajat
- kuntaliiton edustajat
- KT:n edustajat

Lisäksi hallituskauden ajaksi asetetaan pysyvä kolmikantainen sääntelyryhmä, jonka tehtävänä on valmistella työllisyysasteen nostoon liittyvät työlainsäädäntöön tehtävät muutokset.

Toimeenpanon vaiheistus

Hallitusohjelma

Kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. Työllisyyspalveluiden järjestäminen ja toteuttaminen voidaan sopimuksella antaa yhden tai useamman kunnan tehtäväksi kuntien kanssa tehtyjen sopimusten pohjalta. Toimeenpanon tueksi säädetään tarvittaessa erillislainsäädäntö.

Vaiheistettu toimeenpano

I Vaihe: sopimukselliset yhteistyömallit kuntien kanssa – kumppanuuspilottien hyödyntäminen. Osa on jo käynnissä ja osa käynnistyy syksyllä 2019.

II Vaihe: Työllisyyden kuntakokeilut. Jatketaan ja laajennetaan v. 2018 lopussa päättyneiden alueellisten työllisyyskokeilujen toimintamallia. Kokeilut käynnistyvät keväällä 2020.

III Vaihe: Räätälöityjen ja kohdennettujen kaupunkien kasvu- ja työllisyysohjelmien valmistelu. Ohjelmat käynnistyvät keväällä 2021.

Hankehaku

- Tavoitteena on nykyistä tehokkaammin edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä, koulutukseen ohjautumista ja tuoda uusia ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuteen.
- Hakuaika: 8.10. – 19.11.2019

- Lisäinfoa työllisyysklinikoilla:
  16.10. klo 12-16, Kuntatalo
  13.11. klo 12-16, Tampere

Hakeutuminen työllisyyden kuntakokeiluihin

- Hakuaika päättyy **19.11.2019**.
- Kokeilut käynnistyvät keväällä 2020 ja niiden kesto on noin 2,5 vuotta.
- Kokeiluihin ohjataan kokeilualueilla ne työttömät ja työvoimapalveluissa olevat työnhakijat, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan. Lisäksi kohderyhmään kuuluvat kaikki alle 30-vuotiaat työnhakijat ja kaikki maahanmuuttajat, jotka ovat joko työttömänä tai työvoimapalveluissa kokeilualueiden TE-toimistoissa.
- Kokeilussa kunta vastaa asiakkaaksi ohjatun työnhakijan palveluprosessista.
- Kokeiluissa kehitetään työnhakijoille tarjottavia työllistymistä tukevia palveluja ja palvelumalleja, joiden avulla voidaan nykyistä paremmin tunnistaa ja ratkaista asiakkaiden yksilölliset palvelutarpeet, työllistymisen esteet sekä osaamisen kehittämistarpeet. Kokeiluissa tehostetaan palveluohjausta ja palveluihin pääsyä (mukaan lukien monialaiset palvelut).

- Valtiolta siirtyy kuntien työnjohdon alle henkilöstöresursseja sekä päätösoikeus työllisyysmäärärahojen käyttöön hankkeiden asiakasvolyymien mukaisesti. TEM valmistelee ja toimittaa kunnille hakuajan puitteissa suuntaa-antavia laskelmia resurssien kohdentumisesta.
- Kuntien odotetaan tuovan omia panoksia palvelutason nostamiseksi ja palveluiden kehittämiseksi. Resursoinnin viitearvona käytetään vuositasolla vähintään 15 %:n tasoa vuoden 2018 työmarkkinatukimenoista käsittäen kokeiluun kohdentuvan henkilötyö-panoksen, kehittämispanoksen sekä muut kuin lakisääteiset palvelut kokeilun asiakkaille.
- Kokeiluun voi hakea ELY-alueella yksittäinen kunta tai useampi kunta yhdessä siten, että kokeiluun mukaan tulevien kuntien asukasmäärä on yhteensä vähintään 30 000 ja niin, että ELY-keskuksen alueella kokeiluihin voisi siirtyä enintään noin 40 % TE-toimiston työnhakija-asiakkaista. Määrät ovat kuitenkin viitteellisiä ja niistä voidaan poiketa erityisen perustelluista syistä.
- Useampien kuntien yhteisessä kokeilussa kunnat sopivat keskinäisestä työnjaosta ja asiakasvastuista. Kuntien edellytetään neuvottelevan kokeilusta alueen ELY-keskuksen ja TE-toimiston kanssa.

Kunnilla on edellytykset onnistua
➡ Kunnat eivät ole ongelma, vaan ratkaisu
!

- **Ekosysteemi**
- **Ilmiöpohjaisuus**
- **Alusta-ajattelu (liittyy myös soteen)**
- **Resurssien yhdistäminen**
- **Nopeus ja joustavuus**
- **Taloudelliset intressit**
- **Hallinnonalojen yhteistyön käytännön taso**
- **Resurssien kokoaminen työllisyysasteen nostamiseksi**

Työllisyystiistai -lähetykset vuonna 2019

22.10.

10.12.

Lähetykset alkavat aina klo 10.00.

TyöllisyysTiistai

- Työllisyystiistai on suora lähetys, jota voit katsoa suorana omalta tietokoneelta tai jälkitallenteena. Se on nopea ja kustannustehokas tapa välittää tietoa ja nostaa esiin ajankohtaisia aiheita. Työllisyystiistai kokoaa lähetykseen valtakunnan ykkösketjua keskustelemaan kiinnostavimmista työllisyysteemoista. Ja katsojilla on aina mahdollisuus osallistua lähetyksiin lähettämällä studiovieraille kysymyksiä.

- Linkkipyynnöt lähetyksiin: **marketta.tanskanen@kuntaliitto.fi**